

Kielitiede tiivistettynä

Fred Karlsson: *Kielitieteen perusta*. Ab Edix 2022. 234 s. ISBN 978-952-69940-2-4.

Kielitieteen perusoppikirjoja voidaan pitää kohderyhmältään melko kapeana genrenä. Toisaalta kun yhteen laskeaan erityiskielten tutkimuksen, vertailevan kielentutkimuksen, kieliteknologian, psykolingvistiikan ja kielipedagogiikan opiskelijat, kiinnostuneista maallikoista puhumattakaan, uusille kielitieteen perusteita esitteleville teoksille luulisi olevan aika ajoin kysyntää. Yleisen kielitieteen emeritusprofessori, dosentti Fred Karlssonin teos *Yleinen kielitiede* (1994) on jo suomalaisen kielitieteen klassikko. Nyt Karlsson on julkaissut uuden kielitieteen perusesityksen, jolla on kutakuinkin yhtä kattava otsikko: *Kielitieteen perusta*.

Sisältö ja rakenne

Kielitieteen perustan luonteesta saa otteen heti esipuheesta ja toisaalta sisällysluettelosta. Karlsson kertoo tarjoavansa ”yleiskuvan ilmiöistä, joiden keskeisyydestä vallitsee konsensus” (s. 8, lihavointi alkuperäinen). Niinpä kirjan ulkopuolelle on muutamia pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta jätetty teoreettiset kysymykset ja erilaisten kielitieteellisten menetelmien käytännön kuvaus. Sen sijaan kirja keskittyy lingvistisen analyysin totunnaisiin päätyyppeihin, vieläpä pitkälti *Yleisen kielitieteen* etenemisjärjestystä noudattaen. Kunkin luvun aihepiiriä koskevasta tutkimuksesta tarjotaan luvun lopussa lyhyt katsaus.

Johdanto kuvailee kielen lyhyesti normatiivisena järjestelmänä ja siirtyy sitten esittelemään pääpiirteittäin kielen erisennystasoja niiden rakenteellisesta ominaisuuksista ja merkityspotentialista kä-

sin. Luku 2 ”Puhumisen prosessit ja puheen yksiköt” esittelee fonetiikkaa mutta myös puhutun vuorovaikutuksen yleisiä piirteitä. Tämän jälkeen seuraavat selvemmin rakenteellisesti painottuneet luvut ”Fonologia” (3), ”Morfologia” (4), ”Sanat ja leksikko” (5) ja ”Syntaksi” (6).

Kirjan loppupuolen muodostavat luvut puolestaan käsittelevät kielen funktioita, variaatiota ja muutosta. Luku 7 esittelee semantiikan, kun taas luku 8 kokoa ”Kielen käytön” alle melko sekakoosteisen joukon teemoja: suunnittelu, tulkinta, pragmatiikka ja vuorovaikutus. Luku 9 käsittelee kielen sisäistä variaatiota, luku 10 taas maailman kieliä ja kielikontakteja, myös kielten kehittymisen ja kuoleman näkökulmasta. Loppuun lukuun 11 on koottu lyhyt vinkkilista aloittelevalle kielentutkijalle.

Silmiinpistävimmät konkreettiset erot *Yleiseen kielitieteeseen* verrattuna ovat uuden kirjan suppeampi mitta (234 sivua), e-kirjaversiossa hyperlinkkeinä toteutetut ristiviitteet ja lisämateriaalit sekä kunkin luvun lopusta löytyvät kootut linkit lisälähteisiin. Viimeksi mainittuihin sisältyy paitsi havainnollisia esimerkkejä luvussa keskustelluista kielellisistä ilmiöistä myös WALSin (*World Atlas of Language Structures*), *Ison suomen kieliopin* verkkoversion ja Tieteen termipankin kaltaisia lingvistille relevantteja työkaluja. Sisällöllisesti Karlsson on pyrkinyt huomioimaan sähköisten viestimien vaikutuksen kieleen ja kielenkäyttöön, joskin yksittäisen kokoavan katsauksen sijaan aihetta sivutaan useamassa kohdassa kirjaa. Yleisvaikutelma onkin, että *Kielitieteen perusta* panostaa ennen kaikkea lähestyttävyyteen – olettaen, että lukija on riittävän innostunut klikkailemaan tiensä lukuisten lisämateriaalien läpi.

Rakenne kielen perustana?

Käyn seuraavaksi Karlssonin kirjan sisältöä tarkemmin läpi. En tarkastele niinkään jokaista lukua erikseen vaan keskityn näistä hahmottuvaan kahteen kokonaisuuteen: tässä osiossa rakenteeseen (fonetiikka, morfologia, leksikko ja syntaksi) ja seuraavassa kielen funktioihin ja variaatioon (semantiikka, käyttö, variaatio, kielikontaktit jne.). Aloitetaan kuitenkin johdannosta, josta jo käy ilmi yksi tällaisen yleisesityksen väistämättömistä haasteista: tiiviys.

Karlsson kylläkin onnistuu johdannossa kuvaamaan kielen ja sen tutkimuksen pääluottuvuuksia melko havainnollisesti. Kielellä on normatiivinen perusta, mutta samalla kielentutkimus toimii empiiristen yleistysten varassa. Normit ovat perustaltaan sosiaalisia, mutta edellyttävät yksilöllisiä toteutumia. Kieli on täynnä variaatiota, mutta variaatiokin edellyttää (lukuja, keskenään limittyviä) kielijärjestelmiä. Näiden päälinjojen lomassa Karlsson mainitsee kielen analyysille keskeisiä käsitteitä ja suuntauksia, kuten *käyttöperustaisuus* (s. 14), *syntagma/paradigma* ja *jakauma* (s. 18) sekä *konstruktio* ja *prototyyppi* (s. 19). Luettavuutta haastavat monet epäsuorat tai käänteiset määritelmät. Esimerkiksi käy maininta fonologisten kategorioiden esiintymistä, joista ”[j]otkin ovat **prototyyppisiä** ja edustavat kategoriansa keskusta ja esiintymien enemmistöä” (s. 19, korostus alkuperäinen).

Johdannon jälkeen kaksi seuraavaa lukua keskittyvät rakenteeseen puheen tuoton ja fonologian näkökulmista. Vaikka näistä ensimmäinen, luku 2, korostaa otsikkotasollakin puhumista prosessina, päähuomion siinä saavat muutamien keskusteluanalyyttisten käsitteiden jälkeen fonetiikan peruskäsitteet. Luvun 3 pika-kurssitus fonologiaan on intensiivinen ja hyötyisi fonetiikan ja fonologian alojen eksplisiittisestä suhteuttamisesta toisiinsa heti luvun alussa. Samoin kielitieteeseen

vasta perehtymässä oleva lukija todennäköisesti hyötyisi fonologisen analyysin peruskäsitteiden (erityisesti *äänne*, *foneemi* ja *allofoni*) selkeämmästä suhteuttamisesta toisiinsa. Tämä toimisi samalla havainnollisena esimerkkinä perustavasta jaottelusta kielen kategorioiden ja näiden toteutumien välillä.

Eronteko kategorioiden ja toteumien välillä nousee jälleen esille sanoja ja leksikkoa käsittelevässä luvussa 4 *lekseemin* käsitteen esittelyn yhteydessä (s. 56, korostus alkuperäinen): ”Lekseemi ei esiinny sellaisenaan puheessa tai kirjoituksessa [vaan] toteutuu sananmuototyyppiensä **esiintyminä** [– –].” Eronteko on toki läpinäkyvä, erityisesti kun lukija kiinnittää huomiota määritteeseen ”sananmuototyyppiensä”, mutta eronteon metodologinen perustelu olisi lukijalle avuksi ja havainnollistaisi myös kirjoittajan teoreettista ajattelua. Muuten luku 4 tarjoaa sinänsä selkeän johdatuksen sanoihin, sanaluokkiin ja sananmuodostukseen. Myönteistä luvussa on sekin, että sen kautta Karlsson pohjustaa kielten typologisia eroja ja samalla tuo keskusteluun puhujakohtaiset erot kielikyvyyssä – olkoonkin, että jälkimmäisiä koskeva sanastonhallinnan teema tulee käsitellyksi viitteellisesti.

Luvussa 4 pistää silmään käsitteen *konstruktio* käyttöala. Karlsson puhuu ”syntaktisesta” konstruktioista (s. 55) ja pidättäytyy tarkastelemasta konstruktion ja sanan välistä suhdetta. Tässä hän kenties tahtomattaan tulee joka tapauksessa astuneeksi teoreettisen käsitteenmäärittelyn alueelle: onko konstruktio syntaktinen rakennekaava vai konstruktio-kieliopilliseen tapaan ymmärrettyä mikä tahansa muodon ja merkityksen (jonkinasteisesti) vakiintunut liitto? Tällaisissa teoreettisesti latautuneissa kysymyksissä olisi havainnollista tarjota vaikkapa faktalaatikoita, joissa avattaisiin teemaa koskevia eriäviä tulkintoja.

Aiempien lukujen vahvuudet ja ongelmat toistuvat myös morfologiaa käsit-

televässä luvussa 5. Morfologian esittely alkaa *morfi*en käsittelyllä (s. 70). *Morfee-**min* käsite taas määritellään myöhemmin mielestäni hieman takaperoisesti *morfin* ja *allomorfin* käsitteiden avulla (s. 72). Ongelmaksi muodostuvat myös muutamat muut myöhästyneet määritelmät: *salkkumorfi* ja *juuri(-morfi)* määritellään, kun niitä on jo tekstissä käsitelty – ja niiden avulla on määritelty muita käsitteitä. Erityisesti taivutusta esittelevä alaluku 5.5 on hyvin tiivis, ja luku kokonaisuudessaan hyötyisi joko mielenkiintoisten erityisilmiöiden (kuten *plurale tantum* eli ensisijaisesti monikollisina esiintyvät substantiivit) karsimisesta tai pääasioiden laveammasta kuvauksesta. Yleiskäsitetyksen morfologiasta pääkäsitteineen luvusta joka tapauksessa saa, ja tiivis morfologian ja typologian silloitus alaluvussa 5.7 on toimiva.

Luku 6 tarjoaa näköalan ensisijaisesti kielen sisäiseen ja toissijaisesti kieltenväliseen syntaktiseen monimuotoisuuteen. Valitun linjan mukaisesti luku välttelee teoreettisia kahakoita, joskin lausekkeen (ja finiittiverbin) korostaminen lauseen kustannuksella (esim. s. 86) kaipaisi eksplisiittisempiä perusteluja. Kaikkiaan käsittely on korostetun muutokeskeinen, vaikka Karlsson joitakin syntaktisia ilmiöitä semanttisesti luonnehtii. Puhutun syntaksin emergenttejä piirteitä Karlsson ei käsittele, ja samaten syntaksin normatiivinen perusta on käsittelyssä läsnä lähinnä epäsuorasti. Tämä voi olla perusteltua lingvististä uraansa aloittelevan mallilukijan kannalta, mutta toisaalta juuri tällaista lukijaa saattaisi syyhyttää myös kielen rakenteiden alkuperä: Mistä pakollisuus tai puolipakollisuus tulee? Mikä on lauseen suhde puhuttuun kieleen?

Luvun loppupuolella Karlsson määrittelee konstruktion jälleen *syntaktisena* konstruktiona, ”jonka muodostaa vähintään kaksi sanaa” (s. 102). Kirjassa alkaa hahmottua täydentämisen paikka: ehkä johdatus kielitieteeseen hyötyisikin luku-

jen tiiviitä loppukoosteita ronskimmasta katsauksesta eri kuvauserinteisiin ja niiden avainkäsitteisiin.

Kielen funktiot ja vaihtelu

Kielitieteen perustan loppupuoli on varattu sen käsittelylle, mitä kielellä tehdään (luvut 7 ”Semantiikka” ja 8 ”Käyttö”) ja miten kieli ja kielet vaihtelevat (luvut 9 ”Kielen variaatio” ja 10 ”Kielten ja niiden kontaktien moninaisuus”).

Semantiikan kuvaus aloitetaan esittelemällä kielellinen merkitys triadisena suhteena (esimerkiksi valitun) sanan, tarkoitteen ja merkityksen (denotaation) itsensä välillä. Karlsson ei viittaa Peirceen tai Saussureen mutta Popperin kolmen maailman ontologiaan kylläkin. Käsittelytapa on lukijalle haastava. Popperin maailmat 1 (reaalimaailma, havaittavat aikapaikkaiset ilmiöt) ja 2 (yksilölliset kokemukset) tulevat kyllä havainnollistetuksi, mutta haastavin eli Popperin maailma 3 – erilaiset objektiivisen luonteen saaneet ajattelun tulokset – tuleekin määritellyksi suhteessa kieleen eikä toisinpäin (s. 107). Karlssonin samaan yhteyteen poimimien esimerkkien valossa (ks. myös s. 110) Popperin maailmat lieneekin valittu mukaan ennen kaikkea kuvaamaan erilaisia tarkoituksia eikä niinkään kategorian ”lingvistinen merkitys” ontologiaa sinänsä, vaikka Karlsson ei asiaa suoraan ilmaisekaan.

Muuten seitsemäs luku on verrattain toimiva kompromissi esivalintana semantiikan lukemattomista erityistapauksista. Myönteisenä huomiona nostettakoon esiin merkitysverkoston sekä semanttisten roolien ja muun kieliopillisen merkityksen lyhyet esittelyt. Vaikka nämä käsitteet liittyvätkin kognitiiviseen kielentutkimukseen, niille voidaan jo olettaa asema kokonaisvaltaisen merkityksen kuvauksen osana tutkijan orientaatiosta riippumatta.

Seuraavan luvun 8 kunnianhimoisuus käy ilmi jo otsikosta. Kielenkäyttöä lähestytään niin kognitiivisesta (”suunnittelu,

tulkinta”), normatiivisesta (”diskurssi”) kuin toiminnallisestakin (”vuorovaikutus”) näkökulmasta. Termi *pragmatiikka* määritellään tilanteisena merkitystulkintana. Kognitiivista näkökulmaa edustavat nähdäkseni kognitiiviseen lingvistiikkaan viittaavat termit *kielentäminen* ja *käsitteistys*. Haasteena on jälleen tiiviys. Esimerkiksi käsitteistämisen Karlsson (s. 128) liittää puheen suunnitteluun, vaikka kognitiivisessa kieliopissa käsite kattaa niin tuotettavan kuin tulkittavankin merkityksen kiinteässä suhteessa kieliopilliseen merkitysjäsennykseen (Langacker 2008: 31–32).

Pragmatiikasta Karlsson nostaa esimerkeiksi Gricen maksiimit sekä *konversationaalisen implikaation*, *puheaktin* ja *puhetoiminnon* käsitteet ja luo siten siltaa rajatun ymmärretyn pragmatiikan ja vuorovaikutuslingvistiikan välille. Tätä seuraa kenties hieman yllättäen ”tekstille” omistettu oma alalukunsa 8.5, jonka puitteissa käsitelty merkityspragmattiset ilmiöt (kuten sidosteisuus), olisivat yhdistyneet luontevasti myös seuraavaan diskurssia käsittelevään alalukuun 8.6. ”Diskurssi”-alaluku ja sitä seuraava ”Keskustelu” (8.7) ovat aihepiiriin nähden hyvin lyhyitä. Pääkäsitteet tulevat mainituiksi, mutta havainnollisuus edellyttäisi paikoin laajempia määritelmiä. Esimerkiksi samalta sivulta (s. 142) löytyvät sekä sekvenssijärjestelmän että korjausjäsenyksen kuvaukset, joista ensin mainittu on epäsuoruudessaan kryptinen, kun taas jälkimmäinen tulee kuvatuksi havainnollisesti useammasta näkökulmasta.

Kielen sisäistä variaatiota esittelevä luku 9 on luettavuuden näkökulmasta kirjan onnistuneimpia, mikä saattaa osaltaan johtua rajauksesta. Variaation lukuisten muototyyppien sijaan päähuomio on variaation keskeisissä lähteissä ja mekanismeissa. Institutionaalisesti kehitetyn ja ylläpidetyn kirjakielen ominaislaatu suhteessa kielen puhuttuun perustaan esitetään maallikonkin kannalta havainnollisesti, samoin vaihtelun perinteinen ydin

eli alueellinen ja sosiaalinen variaatio. Karlsson esittelee lyhyesti myös kirjoitettua verkkoviestintää, mutta tästä nostetaan esimerkeiksi lähinnä englannin vaikeus ja lyhenteiden käyttö (s. 148–149). Uskoisin nykytutkimuksen kartoittaneen myös mainitsemisen arvoisia kieliopillisia piirteitä. Kielen muutoksesta nostetaan esiin äänteenmuutokset ja kieliopillistuminen, muutosta ajavista mekanismeista analogia.

Kirjan varsinaisen kielitieteellisen osuuden päättävä luku 10 on katsaus kielten ja kielikontaktien moninaisuuteen. Merkittävän osan luvusta vie maailman kielikuntien esittely. Tätä Karlsson kuitenkin pohjustaa asianmukaisella pohdinnalla kielen määrittelyn (ongelmallisista) kriteereistä ja lyhyellä ekskursiolla kielen ja kielikyvyn esihistoriaan. Kielen kehittymisen, kuihtumisen ja kuoleman pitkälti poliittisia mekanismeja käydään läpi. Kielikunnat esitellään alueittain alalukuihin jäsennettynä, suurimpia tai muuten huomattavampia esimerkkejä sekä historiallisia ja yhteiskunnallisia taustatekijöitä mainiten. Mukaan on otettu myös viittomakielet. Ilahduttavan monipuolinen on luvun loppuosan selvemmin kielipoliittinen ja epäsuoran sosiolingvistinen osuus, jossa esitellään yhtäältä monikielisyttä yhteiskuntien ominaisuutena, toisaalta yhteiskuntien, yhteisöjen ja ihmisten suhtautumista monikielisyyteen.

Kirjan kokonaisuudessaan päättävä luku 11 ”Evästyksiä kohti kielentutkimusta” on lyhyt mutta varsin hyvin koottu listaus ennen kaikkea metodologiaan keskittyviä lisälähteitä ja muutamia valittuja analyysityökaluja. Tätä seuraa aakkosittain järjestetty lähdeluettelo, asiasanahakemisto ja numeroidut loppuviitteet.

Hiomaton työkalu

Kielitieteen perusta kokoaa kielitieteen eri tasoista yhteen vaikuttavan paketin, kuten kirjoittajan seitsemälle vuosikym-

menelle ulottuvan uran valossa sopiikin olettaa. Kun huomioidaan kirjan rajallinen mitta, myös rajausta on pääosin onnistunut. Vaikka rajauksen kriteerinä onkin tutkimusyhteisön väistämättä suhteellinen konsensus, onnistuu *Kielitieteen perusta* olemaan maltillisella tavalla myös ajassa kiinni. Käyttöperustaisuus edustaa kirjassa hiljattaista teoreettisten mannerlaattojen nytkähdystä, *käsitteistyksen*, *merkitysverkon* ja *ensyklopedisyyden* kaltaiset käsitteet taas yleisellä tasolla kielitieteen menetelmällistä kehitymistä avoimemmin merkityspenastaiseen suuntaan. Vaikka merkitys ja käyttö saavatkin omat lukunsa, niitä ei lähestytä itse kielestä irrallisina saarekkeina. Nämä valinnat voivat tuntua nykylingvististä itsestään selviltä, mutta niinhän niiden kuuluukin: tällaisen kirjan tehtävänä ja huomattavana haasteena on poimia sellaisia käsitteitä ja lähestymistapoja, joiden voidaan ajatella olevan osa kielitiedettä vuosikymmenten kuluttuakin.

Kielitieteen perusta on yleisen rajauksen ohella melko onnistunut myös mukaan poimittujen ilmiöiden kuvauksessa. Vaikka joidenkin kuvausten ja määritelmien kohdalla tuleekin mieleen esittää vastalause, vastalauseet koskevat enimmäkseen juuri sellaisia teoreettisia pohdintoja, joiden välttäminen on yksi kirjan harkituista piirteistä. Väistämättä tulee kuitenkin paikoin mieleen, hyötyisikö kielitieteellisesti vihreäkin lukija kyseisten pohdintojen avaamisesta. Näin käy esimerkiksi silloin, kun Karlsson ensin yhdistää lekseemin perusmerkityksen sen merkityspotentiaaliin ja kuvaa sitten jälkimmäisen tarkoittavan ”käyttöä tyypillisessä merkityksessä, mutta myös yleistäen toisissa samankaltaisissa tapauksissa, jotka ovat kuvaannollisia tai analogisia” (s. 111). Lukijaa saattaisi auttaa niin termin rautalankamääritelmä kuin sen liittäminen tiettyihin käyttöihin termin käsitehistoriassa Hallidaysta (1978) Linelliin (2009).

Kuten arvion alkupuolella mainitsin, kirjan merkittävin haaste onkin sen tiiviys. Napakka tyyli herättää kysymyksen, ovatko jotkin tarjotuista, usein epäsuorista määritelmistä napakkuudessaan potentiaalisesti harhaanjohtavia. Esimerkiksi viittaus autonomisen kielitutkimuksen näkökulmaan ideaalistuksena voi johtaa siihen, että autonomisuus näyttäytyy puhtaana abstraktiona, vaikka autonominen, sääntöperustainen näkökulma voidaan ulottaa kaikkeen kielenkäytössä ilmenevään säännönmukaisuuteen, vaikkapa koodinvaihtoon. Tiivis ilmaisu on haastavaa myös silkan luettavuuden näkökulmasta. Tavoitteena on arvatenkin tarjota luurankomainen kokonaiskuva valituista aihepiireistä ja vain alustava ote kustakin sisällytetystä käsitteestä, mutta pelkään viitteellisen kuvauksen paikoin lipsahtavan aloittelevan lingvistin otteesta.

Kielitieteen perustan strategiana on eristää teoreettinen vääntö ja kehitys kunkin luvun päättävään ”Taustaa”-alalukuun. Ratkaisu on sinänsä linjakas, mutta kyseiset koontiluvut ovat niin tiiviitä, että ne pistävät paikoin lukijan pääkopan koetukselle. Itse asiassa uskoisin kyseisten alalukujen toimivan parhaiten kronologisina pikakertauksina, mikäli niihin koottuja teemoja olisi ensin käsitelty tekstin seassa vaikkapa erillisinä upotuksina hieinan monisanaisemmin. Näillä upotuksilla sitten useimmissa tapauksissa voitaisiin kuitata edellä peräänkuuluttamani rautalankamääritelmät ja muut lisätsämennykset. Samalla lukija saisi myös realistisemman käsityksen siitä riittäisyydestä, jonka tuloksena tieteenalan jonkinasteinen konsensuskin on syntynyt.

Yksi *Kielitieteen perustan* myönteisistä puolista on – edeltävä kritiikki huomioidenkin – sen rakentuminen lukujen hyperlinkkien (ristiviitteet ja ulkoiset verkkolähteet) varaan. Kirja tosin nojaa paikoitellen linkkeihin kenties liikaakin, mikä näkyy leipätekstissä olevien määritelmien ja kuvausten lakonisuuksena.

Ulkoisten verkko-osoitteiden kohdalla he-
rää lisäksi kysymys linkkien säilyvyydestä;
ratkaisu edellyttääkin tältä osin hyperlink-
kien säännöllistä päivittämistä. Mieleen
tulee ratkaisu, jossa kirja nojaisi yksin-
omaisesti muutamaa Tieteen termipan-
kin kaltaisiin, ylläpidoltaankin luotettaviin
verkkoresursseihin. Myös lukujen teks-
tuaalista työnjakoa verkkolähteiden kanssa
voisi tuoda kirjassa selvemmin esiin.

Puutteineenkin *Kielitieteen perusta* on
kohtuullisen toimiva kokonaisuus, jolla
on paikkansa kielitieteen eri suuntauksia
tarkemmin ja menetelmällisemmin esitte-
levien järkeleiden rinnalla (esim. Luodon-
pää-Manni ym. toim. 2020). Tiivistyksenä
se tarjoaa kertalukemalta hahmotettavissa
olevan kokonaiskuvan siitä, mitä kaikkea
kielitieteellinen tutkimus voi olla.

TAPANI MÖTTÖNEN
tapani.mottonen@aalto.fi
Kirjoittaja on yliopisto-opettaja
Aalto-yliopistossa.

Lähteet

- HALLIDAY, M. A. K. 1978: *Language as social semiotic. The social interpretation of language and meaning*. London: Edward Arnold.
- KARLSSON, FRED 1994: *Yleinen kielitiede*. Helsinki: Gaudeamus.
- LANGACKER, RONALD W. 2008: *Cognitive Grammar. A basic introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- LINELL, PER 2009: *Rethinking language, mind, and world dialogically*. Charlotte: Information Age Publishing.
- LUODONPÄÄ-MANNI, MILLA – HAMU-
NEN, MARKUS – KONSTENIUS, REET-
TA – MIESTAMO, MATTI – NIKANNE,
URPO – SINNEMÄKI, KAIUS (toim.)
2020: *Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1457. Helsinki: Suoma-
laisen Kirjallisuuden Seura. <https://doi.org/10.21435/skst.1457>.

Monikielinen koulu kaikille tutuksi

Maria Ahlholm, Irina Piippo & Päivi
Portaankorva-Koivisto (toim.): *Vasta-
saapuneet luokkahuoneissa. Ikkunoita
valmistavaan opetukseen ja monikieliseen
kouluun*. Tampere: Vastapaino 2023. 376 s.
ISBN 9789523970168.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta eli
maahanmuuttotustaisten lasten ja nuor-
ten kielellisiä valmiuksia tukevaa ope-
tusta on järjestetty Suomessa jo pitkään.
Onkin siis aika, että aiheesta julkaistaan
teos, joka kokoaa kattavasti alan tutki-
musta yhteen. Maria Ahlholmin, Irina

Piipon ja Päivi Portaankorva-Koiviston
toimittama kokoomateos *Vastasaapuneet
luokkahuoneissa* koostuu 13 tutkimus- ja
katsausartikkelista sekä niihin kytkeyty-
vistä kahdeksasta lyhyemmästä puheen-
vuorosta. Temaattisia osioita teoksessa on
neljä: ”Teoksen yhteiskunnallinen ja tut-
kimuksellinen konteksti”, ”Uuteen kie-
leen sosiaalistuminen”, ”Monikielistä ma-
tematiikkaa” ja ”Monikielisen koulun so-
siaalinen oikeudenmukaisuus”. Kirjan ra-
kenne on onnistunut; sujuvaa lukukoke-
musta kannattelee pidempien tutkimus-
artikkelien ja lyhyempien näkökulma-